لکل شیء اساس و اساس الاسلام حبنا اهل البیت

هر چیزی اساس و پایه‌ای دارد و اساس اسلام محبت ما اهل‌بیت است.

کلام امیر

امام(ع) در وصیت خویش به فرزندش امام حسن(ع) فرمودند: بدان آن خداوندی که گنجینه‌های آسمان‌ها و زمین به دست اوست به تو اجازه دعا داده و اجابت آن را به عهده گرفته است. پس تأخیر اجابت دعایی که به بارگاه خداوند نموده‌ای، ناامیدت نسازد؛ زیرا عطای الهی به قدر نیت است.
(نامه ۳۱ نهج البلاغه)

تازه‌های نشر

«تعامل با اهل کتاب» منتشر شد

کتاب «تعامل با اهل کتاب بر اساس آموزه‌های قرآن و اهل بیت(ع)» اثر محمد سحرخوان منتشر شد.

به گزارش خبرنگار مهر، «تعامل با اهل کتاب بر اساس آموزه‌های قرآن و اهل بیت(ع)» اثر محمد سحرخوان است که در پژوهشکده فرهنگ و معارف قرآن پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی تهیه و به همت نشر این پژوهشگاه در ۷۸ صفحه به چاپ رسید.

این پژوهشکده تلاش کرده توسط پژوهشگران فرهیخته و بهره‌گیری از آموزه‌های نورانی قرآن و اهل بیت(ع) و تدوین فرهنگ‌نامه سبک زندگی، کاربردی‌ترین اطلاعات موضوعات مرتبط با حوزه‌های گوناگون فردی، خانوادگی، اجتماعی و محیط زیست را در اختیار علاقه‌مندان قرار دهد.

در میان مدخل‌های این فرهنگ‌نامه، بعضی از موضوعات از ویژگی‌های خاص فرهنگی برخوردار است و عموم افراد جامعه به صورت گسترده با آن سروکار دارند. از این رو، به منظور ارتقا و تقویت سبک زندگی اسلامی، شایسته است آموزه‌های دینی مربوط به این‌گونه موضوعات علاوه بر ارائه در فرهنگ‌نامه، به صورت کتابچه‌های مستقل نیز در اختیار علاقه‌مندان قرار گیرد.

بر همین اساس، در اثر پیش‌رو شاخصه‌های مربوط به تعامل با اهل کتاب در آموزه‌های قرآن و اهل بیت(ع) تهیه می‌شود و در اختیار علاقه‌مندان قرار می‌گیرد.

در این کتاب، پس از مفهوم‌شناسی سبک زندگی اسلامی، مبانی و گستره سبک زندگی اسلامی، مطرح و اهمیت تعامل با اهل کتاب تبیین شده است.

نویسنده، در ادامه این اثر، به بیان مبحثی با عنوان «قرآن و اهل کتاب» پرداخته و سپس انواع تعامل با اهل کتاب (امور فرهنگی، سیاسی، اقتصادی، نظامی، اجتماعی، احکام شرعی، روابط با اهل کتاب) را مورد بحث و بررسی قرار داده است.

حضور اهل کتاب در کشور اسلامی مستلزم به رسمیت شناختن حقوق و آزادی‌های اجتماعی آنان است. حق اشتغال، مسکن، روابط اقتصادی و اجتماعی و امنیت جانی و مالی اهل کتاب از حقوقی است که در جامعه اسلامی به رسمیت شناخته می‌شود.

پیامبر اکرم(ص) با تسامح و گذشت فراوانی حقوق اجتماع اهل کتاب را همچون حق آزادی رفت و آمد و اختیار مسکن، اشتغال، آزادی عقیده و فکر، استقلال در احوال شخصی، تعلیم و تعلم، روابط اجتماعی با دیگران، احترام به شخصیت اجتماعی آنان، حق فرد به عنوان شهروند و حق احسان و نیکی به آنان به رسمیت می‌شناختند.

مهم‌ترین حقوق اجتماعی اهل کتاب عبارت‌اند از: احترام گذاشتن، احسان و نیکی، استقلال در احوال شخصیه، همزیستی مسالمت‌آمیز، عدالت قضایی، رعایت عدالت، حفظ کرامت، حفظ امنیت، پذیرش هدیه، صلح و مدارا، عفو و گذشت، ظلم نکردن، بهره‌گیری از متخصصان.

تعامل با اهل کتاب
محمد سحرخوان

نکته‌ها

آیت‌الله مجتبی تهرانی

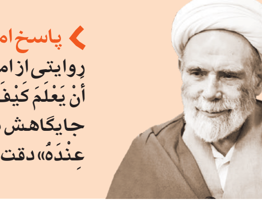

پاسخ امیرالمؤمنین(ع) به معمای جایگاه آدمی نزد خدا

روایتی از امیرالمؤمنین(ع) نقل شده که فرمودند: «مَنْ أَحَبَّ أَنْ یَعْلَمَ کَیْفَ مَنْزِلَتُهُ عِنْدَ اللهِ» اگر کسی دوست داشت بداند جایگاهش نزد خداوند چگونه است «فَلْیَنْظُرْ کَیْفَ مَنْزِلَةُ اللهِ عِنْدَهُ» دقت کند ببیند جایگاه خدا پیش او چگونه است. من قبلاً هم فرق بین رؤیت و نظر را گفتم. نظر؛ یعنی دقت. این خودش به قول ما، معمایی شد. من چه جایگاهی پیش خدا دارم؟ حضرت(ع) می‌فرماید راهش این است که بفهمی خدا پیش تو چه جایگاهی دارد. می‌گویم خب، حالا از کجا بفهمم جایگاه خدا پیش من چیست؟ مطابق روایت توضیح می‌دهم. «فَإِنَّ کُلَّ مَنْ خُیِّرَ لَهُ أَمْرَانِ»؛ اگر کسی به امری برخورد کند که باید بین دو کار انتخاب کند و این دو کار این جوری است که در یکی سود دنیایی و در دیگری سود آخرتی است؛ هر کس مخیّر باشد بین دو کار، «أَمْرُ الدُّنْیَا وَ أَمْرُ الْآخِرَةِ»؛ مراد دنیا در اینجا دنیای نامشروع است، یعنی سود دنیایی دارد؛ ولی نامشروع است. از آن طرف یک کاری است که مشروع است و سود آخرتی دارد. «فَاخْتَارَ أَمْرَ الْآخِرَةِ عَلَى الدُّنْیَا» دست از سود دنیایی نامشروع بردارد، اگر چه دنیا از دستش برود؛ «فَذَلِکَ الَّذِی یُحِبُّ اللهَ»؛ این آدم کسی است که خدا را دوست دارد. خب اینجا چه پیدا شد؟ جایگاه خدا در دل من. امیرالمؤمنین(ع) چقدر قشنگ توضیح داد. جایگاه من پیش خدا چگونه است؟ می‌گوید ببین جایگاه خدا پیش تو چگونه است. خب جایگاه خدا پیش من چه جوری است؟ چطور تشخیص دهم؟ می‌گوید: راهش را می‌گویم. به دو تا کار بَر می‌خوری، یکی پول دارد اما حرام است؛ دیگری پول ندارد اما اگر انجام دهی، آخرت دارد. همین که دست از حرام برداشتی، معلوم می‌شود خدا را دوست داری. جایگاه خدا در دل تو مشخص شد. حالا می‌فهمی جایگاه تو هم پیش خدا چیست؛ یعنی خدا هم تو را دوست دارد. اما «وَ مَنِ اخْتَارَ أَمْرَ الدُّنْیَا»؛ اگر نه، انسان دنبال دنیای نامشروع رفت «فَذَلِکَ الَّذِی لَا مَنْزِلَةَ لِلَّهِ تَعَالَى عِنْدَهُ»؛ چنین آدمی خدا پیشش جایگاه ندارد، حالا تو می‌خواهی پیش خدا جایگاه پیدا کنی؟ برو دنبال کارت عمو! گفتیم این دو تا به هم چسبیده، هر جایگاهی که او پیش تو دارد، تو پیش او داری. اگر او جایگاه پیش تو ندارد، تو می‌خواهی جایگاه داشته باشی؟ هیچ وقت نمی‌شود. این دو به هم چسبیده است.

دیدگاه

حجت‌الاسلام مهاجرنیا مطرح کرد

«اخلاق» شاخصه انحصاری گفتمان انقلاب اسلامی

رئیس اندیشکده مطالعات انقلاب اسلامی طلوع مهر گفت: در منظومه فکری گفتمان انقلاب اسلامی «اخلاق» یکی از مهم‌ترین دال‌هایی است که پیرامون نقطه مرکزی «اسلام ناب» وجود دارد.

به گزارش خبرگزاری دانشجو، حجت‌الاسلام والمسلمین محسن مهاجرنیا در نهمین دوره کرسی‌های آزاداندیشی در دانشگاه طلوع مهر قم گفت: در منظومه فکری گفتمان انقلاب اسلامی «اخلاق» یکی از مهم‌ترین دال‌هایی است که پیرامون نقطه مرکزی «اسلام ناب» وجود دارد. برخلاف دال‌هایی مانند آزادی، امنیت، برابری و رفاه که وجه مشترک انقلاب اسلامی با سایر انقلاب‌ها هستند، «اخلاق» از شاخصه‌ها و برندهای انحصاری «گفتمان انقلاب اسلامی» است.

استاد فلسفه سیاسی حوزه و دانشگاه سپس ادامه داد: در دنیای امروز، «اخلاق» از پایگاه سیاست و اقتصاد تعیین می‌شود؛ قاعده و ضابطه پیشینی مشخصی ندارد، امری کاملاً نسبی است، در حاشیه مقررات، هنجارها و ارزش‌های اجتماعی اعتبار می‌شود. به همین دلیل ظلم، تجاوز، ترور و خشونت توسط برخی از کشورها اخلاقی است و در برخی کشورها غیراخلاقی.

■ **منشأ «اخلاق» در انقلاب، اصول فطری، عقلی و شرعی دارد**

حجت‌الاسلام مهاجرنیا افزود: در آستانه انقلاب اسلامی یک بحث جدی در دنیا این بود که چه کسی اخلاق را تعیین می‌کند؟ چه کسی گفته ما باید حتماً اخلاقی باشیم؟ دنیای لیبرالیست می‌گفت باید از اخلاق عبور کنیم، نباید به این پایبندی‌ها و گرفتاری‌هایی که مثل غل و زنجیر سیاست را گرفتار می‌کند، اهمیت داد؛ این‌ها را باید رها کرد. از دیدگاه گفتمان لیبرالیسم، آزادی در بسیاری از موارد عبور از ارزش‌های اخلاقی است. اساس اخلاق مغرب‌زمین بر اندیشه ماکیاولی است که برایشان فرشته نجات تلقی می‌شود. سوسیالیست‌ها هم با همین مبنا، حوزه اخلاق را روبنای جامعه و وابسته به زیربنای بنیادین، یعنی اقتصاد می‌دانستند. چنین رویکردی بزرگ‌ترین شاخصه‌های معنوی و فطری و الهی انسانیت را به حاشیه برد.

استاد مهاجرنیا سپس گفت: انقلاب اسلامی در چنین شرایطی ظهور کرد و در حوزه اخلاق، ادعایش این است که اخلاق، اصولی ثابت و فطری دارد، همانند ظلم که همیشه و در فطرت همه انسان‌ها بد است؛ معیار دارد، نسبی نیست و از طریق وحی برای تشخیص آن، ضوابط دینی هم قرار داده شده که قابل فهم و آموزش است؛ بنابراین اخلاق زیربنا و تعیین‌کننده سیاست و اقتصاد است. در گفتمان انقلاب اسلامی منشأ «اخلاق» مصلحت شهروندان، حاکمان و منافع ملی نیست بلکه اخلاق پایه مصالح، منافع و سیاست‌گذاری‌هاست.

نویسنده کتاب نظریه فرایندی انقلاب اسلامی افزود: منشأ «اخلاق» در انقلاب برخی اصول فطری، عقلی و شرعی است که از قبل وجود داشتند، اصالت دارند و اعتباری نیستند. انقلاب آن‌ها را ایجاد و تولید نکرده، هنر انقلاب اسلامی آن است که توانست بر اساس ضرورت‌های اعتقادی و دینی خود، در احیا، بازنگری و بازسازی اخلاقیات و ترویج ارزش‌های اخلاقی اقدام کرده و نسبت این عرصه مهم انسانی را با جامعه، سیاست و اقتصاد مشخص کند. در گفتمان انقلاب، «اخلاق» مثل خون در رگ تمام عرصه‌های حیات اجتماعی است. نظام اخلاقی در این انقلاب، زیربنای اساسی همه عرصه‌های علوم، دانش‌ها و همه حوزه‌های معرفتی است.

■ **عدالت اوج تحقق زیبایی‌هاست**

وی افزود: «نظام اسلامی» در قانون اساسی یک «نظام اخلاقی» است. در آنجا درباره ویژگی‌های رهبری گفته‌اند: باید شایسته‌ترین، اصلح‌ترین، عالم‌ترین، باتقواترین، عادل‌ترین و... باشد، یعنی باید در هفت ویژگی برترین باشد. معیار این برترین‌ها «اخلاق» است. وقتی می‌گویند اصلح، شایسته‌تر، باتقوا، عادل، این‌ها بایستگی‌های اخلاقی هستند و انقلاب مطرح کرده است.

استاد حوزه و دانشگاه افزود: یکی از شعارهای اساسی انقلاب، عدالت و مبارزه با ستمشاهی بود. عدالت محور اساسی و عصاره اخلاق است؛ عدالت یعنی آنچه باید باشد و آنچه سزاوار بودن است با همه ویژگی‌هایش در زمان، مکان و شرایط مناسب باید محقق شود. در تعریف عدالت می‌گویند قرار دادن هر چیزی در جای خود؛ یعنی رعایت «شایستگی» و «بایستگی». عدالت اوج تحقق زیبایی‌ها و مستلزم شایسته‌سالاری است؛ همان چیزی که شرط اساسی در پذیرش مسئولیت‌هاست. بر اساس شرع، ولی‌فقیه باید از میان فقهای دیگر، عادل‌ترین، صالح‌ترین، عالم‌ترین و باتقواترین باشد؛ همین شایستگی‌ها در قالب هفت شرط صلاحیت رهبری نظام در قانون اساسی آمده است. همه مسئولیت‌ها در جمهوری اسلامی باید بر اساس برتری صلاحیت نسبت به دیگران باشد ریاست جمهوری، نمایندگان مجلس، مسئولان و کارگزاران نظام همه باید بهترین‌ها و برترین‌ها باشند، اگر غیر از این باشد در گفتمان انقلاب اسلامی خلاف اخلاق و عدالت است.

■ **ضرورت محافظت انقلاب اسلامی از حوزه‌های اخلاقی‌اش**

وی افزود: وقتی هویت گفتمان انقلاب اسلامی «اخلاقی» است، پایبندی به این هویت ضروری بوده و عدول از این شرط اساسی، خسارت‌بار است. بخش زیادی از ضربه‌هایی که چهار دهه متوجه انقلاب شده از این ناحیه است. گاهی ملاحظات سیاسی سبب شده آدم‌های ناشایست در رأس کارهای مدیریتی، سیاسی و حقوقی قرار گیرند. ریشه این‌ها را باید در ارزش‌های اخلاقی پیدا کرد.

رئیس اندیشکده مطالعات انقلاب اسلامی طلوع مهر سپس گفت: انقلاب اسلامی باید از حوزه‌های اخلاقی‌اش مراقبت کند؛ واکسیناسیون اخلاقی نیاز دائمی نظام، نهادها، مسئولان و شهروندان این نظام است. در گفتمان انقلاب یک شهروند وفادار به اسلام و انقلاب حتماً باید یک انسان اخلاقی باشد. اساس نهادها، سازمان‌ها و کارگزاران باید بر بنیاد اخلاق باشد؛ پاک و طاهر و به تعبیر رهبری معظم انقلاب در بیانیه گام دوم باید دارای «طهارت» باشند. ایشان طهارت اقتصادی را شرط مشروعیت همه مقامات حکومت جمهوری اسلامی می‌دانند و از دستگاه‌های نظارتی و دولتی می‌خواهند با قاطعیت و حساسیت، از تشکیل نطفه فساد پیشگیری و با رشد آن مبارزه کنند و این مبارزه را منوط به وجود انسان‌هایی با ایمان، جهادگر و منیع‌الطبع با دستانی پاک و دل‌هایی نورانی می‌دانند.

وی افزود: چرا رهبر معظم انقلاب پس از ۴۳ سال می‌فرمایند: ما یک انقلاب خوب، نهضت اسلامی خوب و نظام‌سازی خوب انجام دادیم، قانون اساسی درست و حسابی نوشتیم، اما در ایستگاه دولت اسلامی توقف کردیم و جامعه اسلامی و تمدن اسلامی در تراز و شأن انقلاب هنوز محقق نشده است؟ به باور ما بخش مهمی از این کاستی‌ها به کاستی‌های اخلاقی برمی‌گردد.

استاد مهاجرنیا در پایان گفت: یکی از کارهای مهم پس از پیروزی انقلاب این بود که گفتمان اخلاقی خود را در قانون اساسی به حقوق و هنجارهای اجتماعی تبدیل کرد و در سطح مسئولیت اجتماعی ارتقا داد اما دانش اخلاقی برای تحقق آن را تولید نکرد، به همین دلیل معرفت به آن ارزش‌ها کم است. در نظام تعلیم و تربیت به آن بی‌توجهی می‌شود، در تعارض منافع، گاهی قربانی اول، ارزش‌های اخلاق هستند، به‌درستی الگوسازی نشده و نتوانستیم تصویرسازی واقع‌بینانه و زیبایی از الگوهای تاریخی ارائه دهیم.

عضو هیئت علمی پژوهشکده مطالعات معنوی معتقد است صحیفه سجادیه می‌تواند دینداری جامعه را ارتقا دهد

معرفت افزایی با نگاه فرایندی

صحیفه سجادیه

مهدیه قمری | صحیفه سجادیه اثری ماندگار از امام سجاد(ع) است که با مطالعه آن شاید بتوان نحوه درست دعا کردن و درخواست مناسب موضوعی از پروردگار را یاد گرفت. دکتر محمدمهدی احمدی فراز، عضو هیئت علمی پژوهشکده مطالعات معنوی قم و مدیرگروه معنویت کاربردی، پژوهش‌هایی درباره سلامت معنوی و دعا انجام داده و تأثیرات دعا را بر سلامت روانی از نظر روان‌شناختی بررسی کرده است. او در آثاری ازجمله صحیفه سجادیه با اشاراتی به بهداشت روانی، ندای عشق رضوی (زیارت‌نامه امام رضا(ع) با نگاهی روان‌شناختی)، رابطه دعا (مکارم‌الاخلاق) با بهداشت روانی، آرامش با نیایش و... را نوشته و چاپ کرده است. در همین زمینه گفت‌وگویی با این پژوهشگر انجام داده‌ایم و او به این موضوع اشاره کرد که صحیفه سجادیه با نگاه فرایندی معرفت‌افزایی دارد نه با نگاه رویدادی. در ادامه مشروح این گفت‌وگو را می‌خوانید.

■ **نقش دعا و راز و نیاز با خداوند در حل مشکلات چیست؟**

دیدگاه ما این است که دعا یک اثربخشی بیرونی و یک اثربخشی درونی دارد، یعنی وقتی دعا می‌کنیم گاهی در اسباب بیرونی تأثیرگذار است؛ به این معنی که چینش اسباب بیرونی را به‌گونه‌ای تحت تأثیر قرار می‌دهد که نتایج حاصل، متفاوت می‌شود. به فرض، من یک خواسته‌ای دارم، می‌خواهم فلان شغل یا ماشین را داشته باشم؛ در مسیر رسیدن به این‌ها موانعی وجود دارد. در اینجا دید ما این است دعا می‌تواند اسبابی را فراهم کند، یعنی ارتباطاتی برایمان ایجاد و کمک کند به خواسته‌ام برسم. البته این همراه تلاش و برنامه من است که می‌تواند بخشی از مشکلات را کاهش دهد. نگاه بیشتر افراد به دعا همین است که قرار است خدا اسبابی را فراهم کند تا من به خواسته‌ام برسم که دیدگاه قابل توجهی است. اما نکته این است که همه دعا این نیست؛ ما می‌گوییم دعا اثربخشی درونی هم دارد یعنی به نظر من اهل بیت(ع) یک دانشگاهی را تأسیس کردند به نام دعا و نیایش. در این دانشگاه استادانی وجود دارند که خود اهل بیت(ع) هستند و متون درسی در حوزه‌های مختلف وجود دارد که دعاها هستند، ازجمله دعای صحیفه سجادیه، فاطمیه و... افراد می‌توانند در این دانشگاه رشد پیدا کنند اما این با نگاه اول متفاوت است. بیشتر افراد جامعه نگاه اول را دارند؛ نگاه دوم در حل مسائل اجتماعی و رشد جامعه کارآمدتر است اما نیاز به طراحی دارد.

■ **با توجه به اینکه به نظر می‌رسد توجه به نقش صحیفه سجادیه در زندگی و برکات این کتاب در جامعه کمرنگ شده بود و با شیوع بیماری کرونا و تأکید رهبر معظم انقلاب به خواندن دعای هفتم آن، دوباره توجه مردم به این اثر ماندگار جلب شد، این دعا براساس پاسخ شما به پرسش پیشین چه ویژگی‌هایی دارد؟**

عنوان دعای هفتم که رهبر انقلاب فرمودند دعا هنگام امور مهم و هنگام سختی‌ها، در نگاه اول مقصود این است خواندن آن اسبابی را فراهم می‌کند تا معضلات جدی موجود را کاهش دهد، یعنی شما فعالیت و تلاش کنید که می‌شود عوامل مادی، ما عامل معنوی به نام دعا هم داریم؛ این عامل معنوی می‌تواند روی اسباب بیرونی تأثیرگذار باشد و نتیجه را تغییر دهد.

دیدگاه دوم که مبنی بر این است دعا اثربخشی دارد یعنی شما روی مضامین دعا متمرکز شوید و بواسطه این دعا الگوهای شناختی عاطفی و رفتاری دریافت می‌کنید که می‌تواند در امور زندگی‌تان مؤثر باشد.

وقتی درخواستی داریم و دعا می‌کنیم تمرکزمان روی خواسته خودمان است، در حالی که این دعا دارد به ما کد می‌دهد تمرکز بر کسی باشد که از او درخواست داریم. از نظر تحلیل روان‌شناختی خیلی تفاوت دارد که ما بر خواسته خود یا بر کسی که می‌خواهد خواسته ما را پاسخ دهد، تمرکز داشته باشیم. فراز دعای هفتم صحیفه سجادیه با «یَا مَنْ تُحَلُّ بِهِ عُقَدُ الْمَکَارِهِ وَ یَا مَنْ یُفْثَأُ بِهِ حَدُّ الشَّدَائِدِ» شروع می‌شود. این بخش خدا را توصیف می‌کند و توصیف را به شکل‌های مختلف می‌فرماید. توجه به مضمون دعا حس نیرومندی در انسان ایجاد می‌کند و اثربخشی درونی دعا همین است، من دارم به کسی وصل می‌شوم که همه قدرت‌ها در برابر او منعطف می‌شود. به این فراز «وَ قَدْ نَزَلَ بِی یَا رَبِّ مَا قَدْ تَکَأَّدَنِی ثِقْلُهُ وَ أَلَمَّ بِی مَا قَدْ بَهَظَنِی حَمْلُهُ وَ بِقُدْرَتِکَ أَوْرَدْتَهُ عَلَیَّ» که می‌رسیم فرد درباره وضعیت خود توضیح می‌دهد و آن را توصیف می‌کند؛ او خود را در چند فراز توصیف می‌کند و در بند هشتم صلوات می‌فرستد تا طلب رحمت برای اهل بیت(ع) را مطرح کند و آخر کار شروع می‌کند به درخواست خودش و می‌فرماید، «وَ افْتَحْ لِی یَا رَبِّ بَابَ الْفَرَجِ بِطَوْلِکَ، وَ اکْسِرْ عَنِّی سُلْطَانَ الْهَمِّ بِحَوْلِکَ»، این فرایند یک نوع رهایی از خود برای مخاطب اجرا می‌کند یعنی در نگاه تحلیلی، در زمان دعا تمرکزمان روی خواسته‌مان است اما در این فرایند، خواسته در آخر دعا بیان می‌شود.

از نظر روان‌شناختی این‌ها می‌تواند احساس متفاوتی به انسان دهد و روی رفتار و سلامت روانی‌شان تأثیر بگذارد.

■ **لطفاً درباره نقش معرفت‌افزایی صحیفه سجادیه بفرمایید و اینکه این معرفت‌افزایی چگونه در زندگی انسان با خواندن این کتاب پررنگ می‌شود؟**

در کارهایی که در جامعه برای صحیفه سجادیه انجام می‌شود که در قالب‌های ترویجی خوب است -مثلاً پویش خواندن صحیفه سجادیه می‌گذارند- بیشتر به دنبال این هستم که نباید به صحیفه با یک نگاه رویدادی نگاه کرد، باید نگاهمان یک نگاه فرایندی و تربیتی باشد. شما دعا را می‌خوانید، یک هیجانی دارید، یک اشکی می‌ریزید و بعد این معرفت‌افزایی الزاماً در نگاه رویدادی اتفاق نمی‌افتد اما اگر فرایندی باشد تأثیر بیشتری دارد.

صحیفه معرفت‌افزاست به شرط اینکه برایش برنامه بریزیم؛ برنامه‌های موضوعی شاید ظرفیت مطلوب صحیفه را به جامعه منتقل نکنند.

■ **بسیاری از استادان و بزرگان معارف دینی معتقدند معارف در صحیفه سجادیه ماهیت متفاوتی دارند، نظر شما در این باره چیست؟**

بله صحیفه سجادیه کتابی است که توسط امام سجاد(ع) که یک امام بود ارائه شده و ایشان از طریق دعا وظایف خود را در نقش امامت در عرصه اخلاق و حوزه‌های مختلف در این کتاب نوشته‌اند؛ پس ایشان وظایفی که امام در عرصه‌های مختلف داشته را در این قالب ارائه کرده و این جامع‌نگری صحیفه را می‌رساند.

دیدگاهی که برایش برنامه طراحی می‌کنم این است که صحیفه سجادیه در عرصه اخلاقی و سلامت اخلاقی، روانی و معنوی چه نقشی را می‌تواند ایفا کند و تفاوت آن با بقیه منابع دینی و مرتبط با دعا در چیست.

■ **با توجه به اینکه دعا نوعی خودآگاهی و بیداری دل، اندیشه و سبب خودسازی و خداشناسی است، اگر بخواهیم به نقش تربیتی دعا با تأکید بر صحیفه سجادیه بپردازیم چه نکاتی در این خصوص وجود دارد؟**

اگر کمی عمیق‌تر نگاه کنیم، دیدگاه من درباره اینکه پس از این همه سال چرا رهبر انقلاب در این شرایط در فضای رسانه‌ای و عمومی بیشتر مطرح می‌کنند این است نقشی که صحیفه می‌تواند ایجاد کند یک تحول برای نظام سیکلی جامعه است، یک تحول که می‌تواند از تعارضات معنوی، چالش‌ها و انحرافات دینی بازخوانی شود. صحیفه می‌تواند معرفت دینی جامعه را ارتقا دهد به شرطی که به صورت یک نظام منسجم تربیتی روی آن کار شود.

کتابخانه

نخستین دفتر از مجموعه «به قله‌ها نزدیک‌ترند» منتشر شد

روایت سبک زندگی علامه طباطبایی در «اقیانوس آرام»

کتاب «اقیانوس آرام؛ چند روایت کوتاه از سبک زندگی علامه سیدمحمدحسین طباطبایی» به قلم محمدعلی عباسی اقدم توسط دفتر نشر فرهنگ اسلامی منتشر شد.

به گزارش ایکنا، «اقیانوس آرام؛ چند روایت کوتاه از سبک زندگی علامه سیدمحمدحسین طباطبایی» از سری کتاب‌های مجموعه «قله‌ها به آسمان نزدیک‌ترند» مشتمل بر یک مقدمه و ۹ فصل است. در بخش اول کتاب، خاطراتی از دوران کودکی و ایام تحصیل علامه طباطبایی گنجانده شده است. در بخشی از این فصل آمده: «اوایل علاقه زیادی به ادامه تحصیل نداشتم. هرچه می‌خواندم نمی‌فهمیدم. چهار سال به همین نحو گذراندم. پس از آن یکباره عنایت خدایی دامنگیرم شد و عوضم کرد و در خود یک نوع شیفتگی و بی‌تابی به تحصیل کمال حس نمودم به‌طوری که از همان روز تا پایان ایام تحصیل، هرگز نسبت به تعلیم و تفکر درک خستگی و دلسردی نکردم».

فصل دوم کتاب به زیست حوزوی علامه طباطبایی می‌پردازد. در بخشی از این فصل می‌خوانیم: «به موازات تعلیم و تدریس، برای تربیت و تهذیب شاگردان سنگ تمام گذاشت و به تنهایی مکتب جدیدی در تربیت افرادی که علم و اخلاق را توأمان توسعه داده بودند تأسیس کرد و اشخاصی بس لایق به جامعه تقدیم داشت. مهم‌تر از خدمت ایشان به حکمت، توجه علامه به اهمیت تربیت اخلاقی و تزکیه نفس بین شاگردان خود بوده است. این شیوه تربیتی را مرهون مشی استاد بزرگش آیت‌الله قاضی بود و صدالبته مدیون آیت‌الله نایینی».

در فصل دیگری از کتاب که بیانگر اخلاق تدریس و سیره تربیتی علامه طباطبایی است می‌خوانیم: «حتی یک وجب بالاتر از شاگردانم نمی‌نشینم. موقع تدریس هیچ‌گاه حاضر نمی‌شد روی صندلی بنشیند یا بالای منبر برود. به اصرار شاگردان وسط مسجد می‌نشست تا صدای آرام و دلنوازش بیشتر به شاگردان برسد. هیچ‌گاه بر فراز منبر نرفت. شاگردان به صورت حلقه‌ای می‌نشستند، ایشان هم بدون اینکه روی پتو یا تشکی بنشیند، تدریس می‌کرد. مانع می‌شد از انداختن پتو و تشک. می‌فرمود اگر همین مقدار جایم بلندتر از شما باشد، نمی‌توانم حرف بزنم».

فصل دیگری از کتاب، رابطه عاشقانه علامه طباطبایی و همسرش را به تصویر می‌کشد. در این فصل می‌خوانیم: «قمرالسادات عصای دستش بود و شریک همه زندگی‌اش. می‌فرمود: اگر مدیریت خانم نبود من نمی‌توانستم به کارهایم برسم. هر چه دارم از زحمت و مدیریت او بود. به حدی به من کمک می‌کند که گاه من از قبای خود هم اطلاع ندارم. به این معنی که می‌رود پارچه‌ای انتخاب می‌کند و می‌خرد و می‌دوزد و برای پوشیدن در اختیار من می‌گذارد. باعث و بانی موفقیت‌هایش را قمرالسادات می‌دانست و می‌فرمود: اگر همراهی‌های ایشان نبود، من موفق به نوشتن و تدریس نمی‌شدم... او هنگامی که من فکر می‌کردم یا می‌نوشتم با من حرف نمی‌زد تا رشته افکارم از هم گسسته نشود... این زن بود که مرا به اینجا رسانید... من هرچه کتاب نوشته‌ام، نصفش مال این خانم است. همسرم بسیار مهربان و فداکار بود».

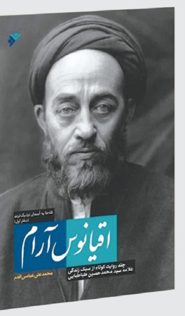

فصل پایانی کتاب، روایتگر واپسین روزهای حیات علامه است: «روزهای آخر عمر، حالات و سکناتش فرق کرده بود؛ دگرگون شده بود انگار. آرام آرام این بیت را زمزمه می‌کرد و در خلوت خود می‌گریست: کاروان رفت و تو در خواب و بیابان در پیش / کی روی ره ز که پرسی چه کنی چون باشی؟... دیگر به آب و غذا اصلاً توجهی نداشت. می‌گفت دیگر میل به چای ندارم، گفته‌ام سماور را در جهان آخرت روشن کنند».

عکس‌نوشته

پیرمردی گفت مشهد حج ما بیچاره‌هاست

عکس: محمدجواد مشهدی

شعری از اصغر مؤمنی |

زیر ایوان طلایت ذکر یا هو می‌زنم
پیش این گلدسته‌ها هر لحظه زانو می‌زنم

می‌کند حیران و مستم صوت این نقاره‌ها
زین سبب باشد که هر دم من دم از او می‌زنم

گر خدا خواهد میان خادمانت جا شوم
صحن قدست را به دست خویش جارو می‌زنم

من برای خوردن یک لقمه از نذر شما
هر زمان باشد به خدام حرم رو می‌زنم

تا که گیرد دست‌هایم پنجره فولادتان
زائرانت را به این سوی و به آن سو می‌زنم

پیرمردی گفت مشهد حج ما بیچاره‌هاست
بعد آن سعی و صفا قدری از این مو می‌زنم

خبر

مجمع تقریب مذاهب درباره رویدادهای سیستان و بلوچستان بیانیه داد

ضرورت راهبردی به نمایش گذاشتن امت واحده اسلامی

در پی رویدادهای اخیر سیستان و بلوچستان و اعزام هیئتی از سوی رهبر انقلاب به این استان، شورای عالی مجمع جهانی وحدت بیانیه‌ای صادر کرد.

به گزارش خبرنگار مهر، در پی رویدادهای اخیر در استان سیستان و بلوچستان و اعزام هیئتی از سوی رهبر معظم انقلاب، بیانیه‌ای از سوی شورای عالی مجمع جهانی تقریب مذاهب به این شرح صادر شد:

این شورا، در حساس‌ترین مقطع تاریخ ایران عزیز، اوضاع خطیر منطقه و جهان و نیز تحولات برنامه‌ریزی شده برای نظم نوین جهانی، وظیفه خود می‌داند نکاتی را به عرض برساند.

۱- حفظ وحدت و یکپارچگی ملت عزیز ایران و رعایت تقوای الهی که یگانه معیار ارزشیابی از نگاه قرآن کریم و سنت پیامبر عظیم‌الشأن اسلام(ص) است و خنثی‌سازی نقشه دشمن در ایجاد تفرقه قومی و مذهبی و به نمایش گذاشتن امت واحده اسلامی، یک ضرورت است که نقش راهبردی آن امروز بیش از هر زمان دیگر محسوس است.

۲- از اقدام ارزشمند و حکیمانه رهبر معظم انقلاب در اعزام هیئتی به‌منظور تألیف قلوب، دلجویی و تسلیت به مردم شریف، غیور و مرزدار سیستان و بلوچستان و تصمیمات ابلاغی به هیئت اعزامی، مبنی بر اعلام شهادت نمازگزاران بی‌گناه و مظلوم حادثه ناگوار جمعه ۸ مهر زاهدان و دلجویی از خانواده‌های معظم آنان و نیز جانبازان، مجروحان و تمامی کسانی که به ناحق مورد تعدی و آسیب جانی و مالی قرار گرفته‌اند، تشکر ویژه داریم و نیز در مورد آزادی کسانی که در این وقایع دستگیر شده و جرم و خطای آنان به اثبات نرسیده یا خطایشان مورد عفو و اغماض کریمانه معظم‌له قرار گرفته سپاس فراوان داریم.

۳- بررسی دقیق و بی‌طرفانه‌ای از وقایع و پیشگیری از هرگونه ظلم و اجحاف احتمالی در حق افراد با بهره‌گیری از تمام ظرفیت اجرایی، امنیتی و انتظامی کشور و دستگاه قضا، به‌منظور استیفای حقوق تضییع شده احتمالی، لازمه رعایت عدالت و انصاف است و برخورد متناسب با خاطیان امر از هر طرف در اسرع وقت موجب رضایت الهی شده و حفظ کیان نظام اسلامی را به‌دنبال خواهد داشت.

۴- از صبوری مردم خوب و خونگرم استان سیستان و بلوچستان و نیز تلاش‌های ارزنده مسئولان سختکوش استان، به‌ویژه پیگیری‌های مجدانه نماینده محترم مقام معظم رهبری در استان که ثمرات ارزشمندی را در پی داشت سپاسگزاریم.

۵- از روشنگری و اقدامات ارزشمند علمای متعهد، بزرگان، سران و ریش‌سفیدان قبایل و طوایف، نخبگان و فرهیختگان استان که همواره حامی انقلاب بوده و دسیسه‌های دشمن را نقش بر آب کرده‌اند، تشکر می‌کنیم.

۶- ضمن محکوم کردن اقدامات تروریستی که خواسته اجانب و دشمنان قسم‌خورده ملت ایران بوده و به‌منظور انتقام از ملت استوار و مقاوم ایران صورت گرفته و از سوی مزدوران بیگانه و عوامل داخلی و خارجی آنان در گوشه و کنار کشور رخ می‌دهد و جمعی از انسان‌های بی‌گناه را به خاک و خون می‌کشد اعلام می‌داریم این اقدامات مذبوحانه به قصد کشته‌سازی صورت گرفته و برخلاف میل آنان سبب فشرده‌تر شدن صفوف ملت هوشیار ایران در مقابل مستکبران کینه‌توز خواهد شد.

۷- از اقدامات امنیتی- انتظامی به وسیله دستگاه‌های ذی‌ربط که حافظ امنیت و نظم کشور و آسایش مردم هستند و با تلاش بی‌شائبه و کمترین امکانات از جان و مال و ناموس مردم حفاظت می‌کنند تشکر نموده و به شهدای مظلومشان درود می‌فرستیم.

۸- از علما، نخبگان و فرهیختگان حوزه‌ها و دانشگاه‌ها، مدیران اجرایی کشور و استان سیستان و بلوچستان تقاضا داریم به حضور خود در صحنه و حمایت از آرمان‌های امامین انقلاب و ارزش‌های اسلامی ادامه داده و در استفاده از شخصیت‌های تقریبی اقوام و مذاهب در اداره مناصب حساس مناطق مرزی و قومیتی، تلاشی مضاعف داشته باشند.

نیم نگاه

برگزاری رویدادهای مشترک با محوریت «مکتب هنر رضوی»

رویدادهای مشترک، از نمایشگاه و نشست‌های تخصصی تا مراسم رونمایی کتاب و پوستر جشنواره با محوریت «مکتب هنر رضوی» با همکاری مؤسسه آفرینش‌های هنری آستان قدس رضوی و دانشگاه هنر در هفته پژوهش سال جاری در تهران برگزار می‌شود. به گزارش آستان‌نیوز، در ادامه همکاری‌های مشترک مؤسسه آفرینش‌های هنری آستان قدس رضوی و دانشگاه هنر با هدف پیگیری اجرایی شدن مکتب هنر رضوی، نشستی با حضور محمدرضا حسنایی، رئیس این دانشگاه و جمعی از مدیران و مسئولان این دو مجموعه در پایتخت برگزار شد.

مشاور فنی و مجری کلان‌پروژه مکتب هنر رضوی در مؤسسه آفرینش‌های هنری آستان قدس رضوی در این خصوص اظهار کرد: در این نشست مشترک برنامه‌های پیشنهادی هفته پژوهش این دو مجموعه در دانشگاه هنر تهران مورد بررسی و گفت‌وگو قرار گرفت.

■ **برپایی نشست‌ها و نمایشگاه‌های هنری**

محمدجواد استادی گفت: در این راستا سه نشست تخصصی و دو نمایشگاه هنری با مشارکت این مؤسسه و دانشگاه در ایام هفته پژوهش در تهران برگزار می‌شود که نگارخانه مجموعه پردیس باغ ملی دانشگاه هنر و گالری وابسته به دانشکده هنرهای کاربردی این دانشگاه میزبان این نمایشگاه‌ها خواهد بود. وی افزود: همچنین در هفته پژوهش، مراسم رونمایی از پنج کتاب تازه منتشر شده مؤسسه آفرینش‌های هنری آستان قدس رضوی با سخنرانی جمعی از اعضای هیئت علمی دانشگاه هنر با موضوعات مرتبط با این آثار در تهران برگزار می‌شود.

استادی با اشاره به اینکه مستند تصویری از چگونگی اجرای تفاهم‌نامه همکاری‌های مشترک میان این مؤسسه و دانشگاه نیز به مناسبت هفته پژوهش تهیه خواهد شد، گفت: علاوه بر بررسی برنامه‌های مشترک این مناسبت، چگونگی اجرایی شدن پروژه‌های تفاهم‌نامه مشترک میان این دو مجموعه در سال ۱۴۰۱ بررسی شد.

وی با بیان اینکه برگزاری مشترک جشنواره «گنجینه مهر» در سال ۱۴۰۲، از جمله موضوعات مورد بحث در این نشست بود، ادامه داد: فراخوان این جشنواره همراه با رونمایی از پوستر آن در هفته پژوهش سال جاری منتشر خواهد شد. مشاور فنی و مجری کلان‌پروژه مکتب هنر رضوی به برگزاری دومین کنگره بین‌المللی «هنر و تمدن اسلامی» در دهه کرامت سال آینده نیز اشاره و اضافه کرد: تبادل نظر در خصوص محورها و تقسیم کار اجرایی این کنگره، از دیگر موضوعات این نشست بود.

■ **حمایت از پایان‌نامه‌های تحصیلات تکمیلی**

وی گفت: همچنین بر اساس تفاهم‌نامه مشترک میان دو مجموعه، سه عنوان پایان‌نامه دانشجویی از سوی دانشگاه هنر تهران به مؤسسه آفرینش‌های هنری آستان قدس رضوی معرفی شد تا طرح پژوهشی این پایان‌نامه‌ها در شورای پژوهش مؤسسه بررسی شده و در صورت تأیید مورد حمایت قرار گیرند. استادی افزود: در این نشست پایان‌نامه دکترای یکی از دانشجویان دفاع کرده دانشگاه هنر نیز که متناسب با محورهای فعالیت‌های این مؤسسه است، در اختیار ما قرار گرفت تا روند چاپ آن تا پایان سال جاری پیگیری شود.

وی ادامه داد: همچنین عناوین نشست‌های علمی-پژوهشی مشترک این دو مجموعه مورد بررسی و توافق قرار گرفت که مراحل اجرایی آن از آذرماه آغاز خواهد شد. علاوه بر آن، طرح پژوهشی مورد نظر دانشگاه هنر برای بررسی در اختیار این مؤسسه قرار گرفت تا مراحل اجرایی آن در صورت تصویب در شورای پژوهشی مؤسسه دنبال شود.

ما من قبض و لا بسط الا و لله فیه مشیة و قضاء و ابتلاء

هیچ تنگنا و گشایشی نیست مگر آنکه مشیت و قضا و امتحان الهی در آن نهفته است.

زبور آل محمد(ع)

[خدایا] پناه می‌برم به تو از بزرگ‌ترین تأسف و افسوس (در آخرت) و بزرگ‌ترین مصیبت و اندوه (در دین) و بدترین بدبختی و از بدی بازگشت (به دوزخ) و نومیدی از پاداش (بهشت) و رسیدن کیفر (در قیامت).
(فرازی از دعای هشتم صحیفه سجادیه)